

KECSKEMÉTI LAPOK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAJIK: KÖRÖSI-NAGY-ÚTCA, 7. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCA, 184. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetésekül árlenszám adatik.

Bélyegdíj mindenképp beiktatásért 30 kr.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 ft — kr. Negyedévre 1 ft 50 kr.
Félévre 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folyóhatán minden hónap elején lehet.

A cselédhivatal.

Az 1876. XIII. törvényzikk meghozatalával hazánk törvényhozó testülete belátta, hogy a gazda és cseléd közötti viszony tarthatatlan, hogy azon segíteni életszükség.

Az idézett törvénnyel ezen akart segíteni.

1876. évi május hó 1-ső napján lépett életbe a törvény, s innen-onnan nyolcezer éve, hogy a cselédügyet e szerint törvény szabályozza.

Ez a nyolcezer év sok tapasztalattal bővítette a figyelmes szemlélők adattárát.

Felsorolhatnánk ezekből sok mindent, de főleg, tehát egészen hibával munkát, újságzik irással se akarunk elkövetni, óhajtván, hogy annak a mit itt elmondandók leszünk, meg legyen a maga sikere.

A ki a cseléd törvényt, annak intencióját, intézkedéseit ismeri, bevalani kénytelen, hogy bizony azzal más állapotot lehetett volna elérni, mint azt, mely Kecskeméten kifejlesztődött, s a melynek súlyát minden cseléd tartó annyira érzi, hogy pár évvel előbb nemcsak nyilvános felszólalás, de lakosságunk részéről kérvényezés is történt, sőt maga a város hatósága, közgyűlési határozattal mondtotta ki, hogy a türethetetlen állapotot segíteni fog egy cselédhivatal felállításával.

A cselédhivatal felállítása már ez év elejére kilátásban volt, de hát, a nagyobb bajok, ja sürgősebb teendők háttérbe szorították, — felállítására halasztást szenvedett, de — biztatolag mondjuk — el nem marad.

Mikor fog felállítani? nem tudjuk, de meg vagyunk győződve, hogy a legjobbat cselekedtük, ha addig is, míg a cselédhivatal fel fog állítani, tüzetesen foglalkozunk az okokkal, a

mik az 1876. XIII. törvényzikk hatását a gyakorlati életben meghíusították.

A cselédek rosszaságáról, és sok egyébről, mikben a gazdáknak a cselédekhez viselkedése is kifogás alá jöhetne, nem szólnak.

Két főokot említünk csupán, — a cselédkönyvek czélszerűtlen kezelését, — és a cselédszerzés elfajlását.

A törvény azt rendeli, hogy a cselédnek szolgálati (cseléd) könyvvel kell eltátna lennie, melyet szolgálatba lépése alkalmával a gazdának ad át, ki azt megőrzi, s a szolgálati viszony megszűntével, kitöltvén annak rovatait, beleírva a cseléd szolgálati bizonyítványát, visszaadja a cselédnek, a ki új szolgálatba lépésnél magát ezzel igazolja.

Ezen eljárás mellett volna kikerülhető az, hogy szűkött cseléd helyet nem találna, sem pedig olyan, ki jó és hűséges magaviseletét, pontosságát és megbízhatóságát igazolni nem tudja.

A gazda szolgálati könyv nélkül nem fogadhatja fel cselédet 25 ftig, — s tudva valóban bizonyítványt sem adhatja 50 ftig terjedhető bírság veszedelme nélkül.

És mégis mi történik.

Napirendben van, ma, a cseléd törvény életben léteinek nyolcezer évében, hogy gazdáink s gazdasszonyaink rendre fogadják cselédeiket szolgálati könyv nélkül, sőt sok eset fordul elő, mikor szűkött cseléd tudva megfogadásától sem idegenkednek.

Hogyan történhetik ez?

Ugy, hogy a törvény szerént, cselédügyekben I. fokú bíróságot a r. kapitányi hivatal gyakorolván, — elég helytelenül rábizottat a cselédkönyvek kiadása, s ezzel az egész cselédügynek administratív kezelése is, s a rendőrkapitányi hivatal ezt, odáig tel-

jesítette, hogy a ki cselédkönyvért jelentkezett, adott neki; de hogy hány gazdának van cseléde, s ezek a törvény kívánta szolgálati könyvvel elvannak-e látva, nyilván nem tartotta, nem is tarthatja. Tehát a cselédügy, a legjobb akarat, és elég jó törvény mellett is, meglehetősen rossz lábon áll.

A cselédhivatal lesz hivatal ezen segíteni.

Másik oka cselédügyünk rosszaságának a cselédszerzők minősíthetetlen eljárásában gyökerezik.

Köztudomású, mit mivelnek e téren a Bagariák, Fischernék, Lida zsidóasszonyok, Molnár Bénének, és más kicsinyke hatalmasságok, kik életmód formálnak abból is, miből rendes körülmények között csak büntetést kellene, még pedig jól kiérdemelt büntetést nyerniök.

A cseléd törvény IV. fejezetének 82. §-a ezekre nézve úgy intézkedik, hogy csak az foglalkozhatik cselédszerzéssel, ki az 1872. VIII. t. cz. 5. §-a alapján az illetékes hatóság által kiadott, s jogerőre emelkedett szabályrendeletnek megfelel, s üzletét ezek alapján szervezi és gyakorolja.

Már hogy van-e nálunk az ipartörvény 5-ik §-a alapján kidolgozott, s felsőbb jóváhagyással megerősített szabályrendeletünk, nem tudjuk, de hogy a mi cselédszerzőink nem valami szabályrendelen és törvényen alapuló szerkezettel bíró cselédszerzési intézetet tartanak, azt bizonyosan tudjuk, s ezen tudatban állíthatjuk azt is, hogy inkább a cseléd törvény 112. §-ának második kikezdésében említett vétkes cselekedet gyakorlásában, s helynélküli cselédek befogadása, s kosztirozásában, titkos légyott házak fenntartásában találják főfoglalkozásu-

kat, sem mint a czim után feltehető a cselédszerzés tisztességes munkájában.

Hányszor szokteti el a cselédszerző jó helyről a rá föltétlen hallgató cselédet? Hányszor ad helyet a bujálkodásra? Hányszor vezet tudva rossz, hasznavehetlen cselédet? Egyedül az felelhet e kérdésekre, ki úgy ismeri őket mint mi, kik egész professióval tettük őket obszervációink, megfigyeléseink tárgyává.

Ha a cselédhivatal föl lépzen állítva, s úgy a cselédek mint a cseléd tartó gazdák nyilvántartása megtörténik, a cselédügy nálunk is jó útra kerül.

Ugy tudjuk, hogy mindez nem soká vár magára.

Legyünk tehát türelemmel, és addig is tegyünk meg a magunk részéről mindent, mit tölünk az 1876. XIII. t. cz. megkövetel; viszont tartassa meg a törvény végrehajtásával megbízott hatósági közegek a cselédekkel, különösen a cselédszerzőkkel a kötelességeket, miket ugyanaz a törvény rájuk ró. ##

Politikai szemle.

A főrendiház e hó 13-án tartott nevezetes ülésében másodsor is elvetette a „keresztény és izraelita, valamint a külföldön kötött polgári házasságról” szóló törvényjavaslatot. Az ultramontanizmus és sötét reakció győzelme az a szabadelvűség ellenében, melyet e jelen korba nem illő középkorbeli eszmék harcosai úgy vivtak ki, hogy bevitték a magyar főrendiházba azokat az indigene osztrák főurakat, kik mindig esküdt ellenségei voltak nemcsak a szabadelvű haladásnak, hanem a magyar állameszmének is, a Magyarország ellenében mindig a reakció vezetői és előharcosai valának; ezen osztrák főurak avult jogaik alapján leszávattak a magyar főrendiházba, noha mindnyájan osztrák polgárok, arczalapságra egy azon politikai alaptételt, melynélfogva minden ember csak egy államban bírhat polgári jogok-

TÁRCZA

Honvágy.

Hol szebben zengede a kised csalógyán,
Bájlóbb a természet, erdő, liget, virány;
Hol csendesab a patak
A kékű bérez alatt...
Oda, oda vissza, újra visszavágyom:
Mert csak ott találok fel a boldogságom!

Hol étezőbb a lég, az esti illatár
S a lombok közt a szél is hízaligóbban jár,
És hol a harmatkőny
Virágra gyógyózon...
Oda, oda vissza, újra visszavágyom:
Mert csak ott találok fel a boldogságom!

Hol délibáb nem űzi csalfa játékát,
A szív megérti más szívnek igaz dalát;
A lant is szebben zeng
Arról, mi hű és szent...
Oda, oda vissza, újra visszavágyom:
Mert csak ott találok fel a boldogságom!

A hol anyám egykor szeliden ringatott
— Bár itt izelém meg a keserbánatot —
A szerény kis háza
Vonz szívemnek vágya...
Oda, oda vissza, újra visszavágyom:
Mert csak ott találok fel a boldogságom!

Oda, hol először jött gyermekajkamra
A bánatoslatú édes — kedves ima...
Hol ősszétves kezem
Imázám csendesen,
Városomba vissza, újra visszavágyom:
Mert csak ott találok fel a boldogságom!
Kapás Lajos.

Az álom.

(Folytatás és vége.)

Miután így az alvás és az álom okairól egyetmást megemlíttem, arra a kérdésre kell most felelnem, mi hát tulajdonképen az álom? A közbeszédben az alvás és az álom szókat fel szokták egymással cseréltetni, alkalmassint azon téves véleményből, hogy ha alszunk, mindig álmodunk is, és mert az álom sohasem fordul elő másképen, mint alvás közben. Ezen téves felfogással szemben megjegyzendő először: hogy az ember ugyan többnyire álmodni is szokott ha alszik, de az álom még sem mulhatatlan kelleke az alvásnak, sőt épen ellenkezőleg az alvás csak akkor telet meg tökéletesen rendeltetésnek, mikor álom nélküli, vagyis csak akkor alszunk egészen jól, ha nem álmodunk; másodsor, hogy álom nemcsak alvás közben, de éber állapotban is fordulnak elő. Álomnak tehát oly képzeteket nevezünk, melyek lelkünkben önkénytelenül megalakulnak és azt hitelik el velünk, hogy valók. Az álom alapja tehát a csalódás. Álomban elenyészik, vagy elváltozik lelkünk előtt a valódi külvilág képe és egyéni belvilágunk alakjai bitorlók, hazudtolják a valóságot. E csalódás éber állapotban is bekövetkezhetik. A felizgatott lélek képzései, a valóságnak hitt légvárak és ábrándok, a hagyományban való félrebeszélés nem gyerkek, mint álom éber állapotban. Az alvás és álom közti különbség legrovidebben úgy magyarázható meg, hogy valamint az alvás az éberlétnék, úgy az álom a létező külvilágnak, a valóságnak ellentéte. Minél fejlettebb eszmélettel bír valaki, annál élesebb nála az ellentét az alvás és az éberlétnék között, azaz annál tevékenyebben működik éber és annál tökélete-

sebben pihen alvás közben. Az álomban a lélek mintegy mintegy kettő válik, az egyik fele alkot, de öntudatlanul, a másik fele némi öntudattal nézi a képelem az alkotást. Álmainknak tehát szerzői és nézői is vagyunk egyszerre. Álmaink természetesen leginkább saját egyéniségünktől függ, ezekre befolyással lehetnek: az életkor, a nem, testi és lelki alkot, az erkölcsi és értelmi műveltség foka, lelki állapotunk. Nagy öröm más álmat láttat, mint nagy fájdalom, szenvedélyes szerelem más, mint a gyűlölet, vagy bánat. A gyermeknek csak kis számú tapasztalatai levén, az ő álmai a legszegényebbek, és alig tükröztetnek vissza egyebet, mint éppen a testi állapot kényelmét vagy fájdalmi érzéseit; az ifjúkorban legzadagabbak az álomok, hisz ekkor éberben is tele vagyunk ábrándokkal — álmaink közben pedig teljesebben az arany jövő reményei, szerelmi, dicsőségi vágyaink. Minthogy az álom csak eszméletünk, itéletünk csökkenése mellett fordulnak elő, és azokat különösen a test izgatottabb állapota, tehát érzéki ingerek szűlik: innen van, hogy az álomban oly nagyon szerepel az érzékiség, míg a szellemi tartalmú álom ritkábbak, és rendszerint csak közvetlenül elalvás után és éberedés előtt szoktak támadni, mikor t. i. teljesebb az eszmélet. Hogy a legtöbb álom kellemetlen, annak az oka, hogy az álom mindig a lélek izgatottságának eredménye, az izgatás pedig zavarólag hat valónkra, mikor épen pihenünk kellene és így természetes, hogy az ezen izgatottságból származó képek, mint kényelmetlenségünk kifejezői, többnyire komor, fenyegető és ijesztő alakban jelennek meg. Az álom összefüggésben vannak egészségünk állapotával és mint ilyenek az egészségi változás eredményei; bizo-

nyos betegségek mindig ugyanazon álomokkal járnak; az álom jöserjét tehát az egészség változására talán el lehet ismeri, de egyéb dolgokra vonatkozó jóvendölési képességek nevétsége. Hisz hogy lehetne az álmodó lélek a szemlélő lélek oktatója, mikor úgy akarata, mint értelme meg van kötve, mikor az álomban feltámadnak a régi, homályos képzetek, melyeket régen elfelejtünk. Aristoteles is mikor azt mondta, hogy az éber levő ember a közös világban, az álmodó pedig saját világában él: az álomvilág valóságát akarta kifejezni. Az álomok kijelentései tehát csak ösztönyszerűek. Megesik ugyan, hogy egyszerre máskor valakinek teljesebb az álma, de meg egy álom teljesebbik, addig más száz meg száz álom nem teljesebbik. Alommagyarázókat találunk már Pharaon idejében Egyiptomban. A bibliából tudjuk, hogy Józsefet mennyire gyűlölték testvérei, mert azt álmodta, hogy az ő kévei magasabban állottak, — tudjuk, hogy ezen álmanak tulajdonítható József, hogy testvérei eladták és Egyiptomban még miniszter is lett, és pedig a legelső, kiről a történelem megemlékezik.

Az álomfejtők oly régiek, mint maga az emberiség. A középkorban azt hitték, hogy az álom a kijelentéseknek egy nemét képezik, melyek a lélek előtt csak akkor nyilvánulnak, ha az az érzéki világ bilincseiből menekült. Így pl. Mohammed látomása által tüzelet hívait a harcra, az orléani szűz kijelentései győzelemre segítették a francziákat. Pirvala kell megvallani, hogy nálunk mai napig is több ember van, a ki hiszi, mint a ki nem hiszi az álom jöserjét. Valóságos jötemény azért, hogy álmaink nagy részét elfeledjük, mert különben a babona profétái, a szellemidézők még jobban

kal. Ezt a főrendeknek köszönheti hazánk, azoknak a főrendeknek, kik — tisztelettel a kivételnek — csupán politikai juxból, vagy hogy a Tisza-kabinetnek egy kellemetlen napot szerezhessek, idegen invasiót hoztak a magyar főrendiházba, a mely invasio most már esetleg egy Ausztria és Magyarország közt felmerülő vitás ügyben talán az osztrák kormány commandójára a magyar főrendiházban Ausztria javára billenthet a mérleg. Különböző ez a szavazás alkotmányos fogalmak szerint nem tekinthető a kormány oly vereségének, mely azt lemondásra kényszerítene. Mert a főrendek nem a nép választottai, nem képviselik a nemzetet s annak közvéleményét; az alkotmányos gépezet súlypontja az alsóházban van, a nemzet közvéleménye csak itt jut kifejezésre, s ennek szavazásai mutathatják csak, hogy a kormány politikáját helyes-e a nemzet, vagy nem. A helyzet azonban komoly. Az, hogy a fiatal magnások a sporttérről a főrendiházba tudulva, a kormányt leszavazták, abban mi semmi veszélyt sem látunk sem a hazára, sem a kormányra nézve. Sőt tekintve azt, hogy e leszavazás a kötelező polgári házasság behozatalát egy óriási lépéssel hozta közelebb, végfolyamatban még üdvözölni is tudjuk.

S. G.

Az ég biborszine.

Egy csodálatos, általunk, a most élők által legalább, soha nem tapasztalt tünemény, egy csodálatos jelenség tűnt fel, s vonta magára a figyelmet az egész világon, s nemcsak a nagy közönség bámulatát, hanem a szak tudósokét is felkeltette.

Ez a csodálatos és feltűnő jelenség pedig nem más, mint a múlt évi ősz utolsó óta tapasztalt, s nálunk ép úgy, mint a világ bármely részében látható biborszínű pirkadás az égnek, mely az általános ismeret alkonyi pirtól annyira elüt, hogy egyszerre láthatni a kettőt egymás mellett, észszetveszethetetlenül.

Naplemente után kevéssel, s mintegy órával napfelkelté előtt, az égboltozatot rózsaszín píróság borítja el, s a szemelőt előtt úgy tetszik, mintha finom rózsaszínű fátóly szőtt volna rá, ki a maga fényes palotáját, ott fenn a csillagok egék fölött építette. Anynyira feltűnő ezen fátólyaszínűség, hogy eleinte az ég közönséges színe rajta keresztül tisztán kivehető, s a kék ég szín csak akkor tűnik el, mikor már a pirkadás jól megvastagodva, az egész firmamentumot elborította; ám a csillagok ekkor is keresztül látszanak rajta.

Ez a rózsaszínű píróság az égnek olyan erős, hogy letűkröződik minden tárgyra, hová szelid világa sűrű. Ott pirkad a falakon, ott világít a hegyek ormán, ott az erdőn, a mezőn, és ligeten. És míg a művelt világban bámulatra, Isten és a természet dicsőítésére ragadja az embereket, Kelet-Indiákban, Közép-Ázsiában, Afrikában, hová most már szintén elterjedt, és láthatóvá lón, a legnagyobb reméltebe ejtett mindenkit. A tudós világ a jelenség okait iránt kezdett kutatni; a nép abban Isten akarátának különös és csodás kijelentését látja, s az álomfejtés módjára, saját fel fogása, babonás hite szerint igyekszik megmagyarázni. És ma még úgy áll a dolog, hogy a tudósok sem bírtak több

eredményhez jutni, mint maga a nép; s a világ egy eldöntetlen kérdés előtt áll.

A helyett tehát, hogy ezen különös jelenség okait iránt puhatóldozzánk, s az önkénytelenül előtérbe toúló kérdésre „mi lehet e pirkadás oka?” feleletet igyekeznünk adni, soroljunk el néhányan azon észleletekből, melyeket ezen tünemény bámúli, különféle tájakon és világrészekben szereztek.

Angliából azt jelentik, hogy ott a rózsaszínű fátóly azonnal ráborul naplemente után az égre, de néhány pillanat múlva eltűnik. Aztán támad újabb, szebb, tündökösebb amannál. Második kiújulást csak néha észleltek, ez azonban amannál is tündökösebb volt.

Ázsiában, — hol a legutóbbi időben mutatkozott, — gyöngye píróság alakjában látják, mely mindinkább vastagodik és terjeszkedik.

Keletindianában fehér fény alakjában tűnt fel, mely egyre sárgább lett.

Nálunk a tünemény sokfélekép módosult már. Látjuk mikor fehér fényvel borította el a nyugati eget; majd olyan volt ez a fény, mint a lámpavilágot körülítő közszűrűt üveg, majd elektromosnak, szikrázóknak, kisugárzóknak látszott. Színét is változtatta. A fehér átment zöldes sárgába; most állandóan piros. Eleint minden színváltozatnál halvány, aztán élénkebb, erősebb. Látjuk szivárvány alakban is, mely a lenyugvó napot körítette; majd lobogni véltek, mintha tülángja lett volna. Néha leült píróság alakjában a láthatárra, ott maradt mozdulatlanul, míg nem sugáralakú kilöveléseket mutatott, rózsaszínből. Mintha a tiszta égen lemenő nap fényes sugarai törtek volna elő, rózsaszín köntösben.

Ezen csodás tünemények határa észlelhető néha magán a holdon is, — amennyiben ennek is, tejfehér, zöld narancs, rózsaszín, vagy biborszine volt, — gyengébb vagy erősebb kinyomatban.

A jelenség szünet nélkül egyre tart. A nép megszokta már. Félelmet, aggodalmat nála nem tapasztalhatni. A tudós világ azonban, egyre jobban tör a fejét, hogy rátaláljon az okozat okára. Vélemények azonban, még igen eltérők. Vannak, kik a levegőben levő vizgőzöknek tulajdonítják származását; mások a föld delejességéből igyekeznek azt kimagyarázni.

Mondják azt is, hogy vulkanikus kitérők okozzák e jelenségeket.

Am a vizgőzök sokszor telítették a levegőt; a most folyó tüneményes színtűtékek még sem jelentkeztek benne. A delejesség a delejt megmutatná, eszevesztet futkosással; most csendes, telát a föld delejes áramlata sem lehet a tünemény oka. A vulkanikus is évezredek óta hánnyák a tüzet a föld émelgő gyomrából, s még sincs föl jövegye, hogy hasonló tüneményt valaha előidézték volna. Tehát a vulkanikus kitérők napirenden léte sem okozhatja az ég bitorveres színt.

Egy azonban bizonyos, hogy a firkázó ember érz, egykor ezen tünemény valódi okával is tisztában lesz. De hát ez még a jövő tüká most. A kész tudomány elméletekkel s eszközökkel rendelkező tudós világ rajta van, hogy rövid időn megadja a feleletet, az ég bíbor színe után tudakozó kíváncsiságnak.

B.

tudnák kizsákmányolni a hívők hóbortjait; pedig sajátságos, hogy annyi sok szellemidező közül egyetlen egy sem akadt, ki álomban a vasutat feltalálta volna, vagy a civilizációt álmaiban tett és látott felfedezéseivel előbbre vitte volna. Mintegy 100 éve, hogy divatba jött az emberek delejése, melynek segítségével a legrejtélyesebb dolgok tükáiba be akartak hatolni, de egyetlen egy lúy látnok sem tudta Kolumbus előtt Amerikát megérteni. De ne bántunk apánktól reánk maradt örökségünket — hisz minden valamine való házbán, mely a hagyomány iránt kegyelettel viseltetik, ott diszlik és ott fog diszleni a legelső helyen az álmoskönyv és tőbbit forog közközben, mint a legszebb kötésű biblia, és míg a babona prófétái közé az álom is, mint spekulans belevegyül, addig nem fog megszűnni a kis és nagy lútrí virágos kora. A közönséges álmoztól meg kell különböztetni azokat, melyekben az álom maga lép föl, mint betegség. Az álom, mint betegség az alvájás és az alvátalásbában jelentkezik. Az alvájás az álom magasabb foka, kapcsolatban mozgásokkal és eszelekvényekkel, melyek az álmodó képzetének megfelelnek, az alvájásról az érzékeket az ösztön pótolja; az alvájó behunyt szemekkel a legveszedelmesebb utakon biztosan halad, minden akadályt ügyesen kikerül, mert nem fél, nála a lélek közvetlenül érez, a lúy különben csak érzékei vagy gondolkodás segélyével érzene. A középkorban az alvájást így magyarázták: Nappal a test uralkodik a lélek felett, éjjel pedig megfordítva, és ha ez utóbbi nem jökdéví, elveszíti a testet sétálni. Az alvátalást delejes állapotnak is nevezik. Résztint magától fejlődik ki, résztint mesterségesen előidézhető arra alkalmas személyeknél az úgynevezett állati

delejesség által. Ilyenkor a lélek világosan belátja saját testét, felismeri beteges állapotát és azt is, a mi róla gyógyórovel bírhat. Az alvátaló azon jóslásai azonban, melyek nem magának a betegnek állapotára, de az elmúlt, távol és jövő eseményekre vonatkoznak — résztint íróes képzelmények, résztint pedig esalások.

A föld oly szegény örmeiben, hogy balgatagság volna lemondani szép almáinkról, ha előre tudnák is, hogy teljesíteni nem fognak, mondja Eótvös. És igaz is van, hisz mikor álmodunk, tetszésünk szerint cselekszünk, senkinek korlátot, oly dolgokat tudunk és mivelünk, melyekhez nem is értünk, mikor ébren vagyunk; boldogabbak, szerencsésebbek vagyunk mint a királyok, míg a ridog való, mint valami kísértet fel nem költ, — még a képelem is kipihen magát, mert az itélő tehetség nem korlátoz; összevissza hánnyja képeit, a koldusból királyt csinál, a királyt koldússá változtatja. Az álom igen sokszor komikus helyzetbe hoznak azt álmodjuk például, hogy teljes toltetben bába megünyk és a tányérezemben észrevesszük, hogy meztitáb vagyunk; de más álom aztán dúsan kárpótolnak is, így például éhesen megünyk aludni, és álomban egy fejedelmi asztalnál lakmározni. Az álom oly bőkezű, oly szivesen elégtük ki mindenkinek a kíváncságot, hogy ha ezt a valóságban is megtehetné, ő volna az erkölcs első támoszlópa.

Mondva volt, hogy a véralkatnak és az életmódnak nagy befolyása van álmodra. Így például egészen más álmai vannak a vérmes embernek, mint a melancholikusnak; a phlegmatikus talán nem is álmodik soha. A tudósok azon munkáról álmodnak, melyen épen dolgoznak, álomban egész új eszmé-

Hogyan kell a gyümölcsfát kezelni?

Az igen tisztelt olvasó engedje meg nekem, hogy nálam is „küthesse a szög a zsákból magát”, midőn a gyümölcsfa okserű kezeléséről óhajtok tanácsot adni, lévén véreben a tanítás mestersége.

Teszem ezt itt azért, mert elég alkalom van méltán bosszankodni, midőn olóval és késsel, fűrészszel és baltával kezembem na nekem kell helyreütni — a mennyei t. i. lehet — a mások hanyagsága és járatlansága által okozott mulasztásokat és hibákat. Teszem továbbá azért is, mert közeledik a munkaidő kezdete, s ha itt t. olvasóim közül csak egyet is sikerülni fog tanításommal az úgynekv megnyerni, azt hiszem, hogy mégis tettem valamit a közügy érdekében. Azon egynek pedig talán több alkalma nyílik előző szóval másokat megtanítani és szép mesterségre, mint éppen nekem, bár én is megsoktalm ragadni minden kinálkozó alkalmat, hogy ezen ismeretet terjeszszem.

Eréssem meg vagyok az iránt győződve, mikép akadnak majd e sorok olvasói közt többen, kik szenvedélytelten ragaszkodnak a szőlő- és gyümölcsöskert műveléséhez. És ezt nem is lehet csodálni, mert atyáinktól örököltük azon jó természetet, hogy szőlőskertet vesztünk (talán éppen vesztünk is), mihelyt csak arra való nehány forintunk van. Aztán meg hogy is lehetne azt nem kedvelni, midőn alig van köztünk valaki, ki gyermekkorában nem élvezte legyen a bizonyítvány adta drága szabadság érzetét — a szőlőben. Mily nagy boldogságis volt akkor kiabálni — visszatartandó a madársereg tolokodását, — majd este dudálgatva mintegy jelezni, hogy van ám itt valaki, a ki éjszaka jól tud aludni — tehát föl jöj, ha akarsz!

Valóban jól esik a visszaemlékezés! Ma már inkább az önfentartás ösztönéből szeretjük a szőlőt — no meg nehányan úgynevezett „Úri passió”-ból is.

Az azonban mindkét fél érdeke egyaránt úgy kívánja, hogy ismerkedjék meg a gyümölcsfa okserű kezelésével — azon különbséggel, hogy az elsőket a gyümölcstermés szépsége és pénzértéke, az utóbbiakat pedig a gyümölcsfa alak szépsége és életének virulása érdekli inkább.

A gyümölcsfa életében is 3 korszakot lehet megkülönböztetni. Egyik a fejlődés, másik a fenntartás, a harmadik pedig a hanyatlás korszaka. Az első a fa gyermekora, a másik a fa férfikora, vagyis termőképességének korszaka, a mi a harmadik a fa öreg kora, vagyis kimerültségének korszaka.

A gyümölcsfa születésének természetes útja a magról való szaporodás. Amde némelyike gyökérhajtás által is szaporodik, míg életben olyanok is vannak, a melyek ágaiak dugványozása által is szaporíthatók.

Az első eljárás nem volna tanácsos követni, mert elkeresosodásra vezetne, a mi a virágzások szereplő himpor kölesősön fölvevésében (szél és rovarok által) lelly magyarázatát.

A második nem minden fajnál történhet, általánosság nem lehet.

A harmadiknál hasonlóképen így van az eset.

Az azonban, bármiként történjék is a ese-

mete előállítása, az a nemesítést mindenkor előadja — lenne bár annak gyümölcse akár nemes, akár nem nemes.

A csemete nevelésében a főszűl csak arra fordítandó, hogy elég nagy mértékben rendelkezzeék tápláló szervezettel, vagyis gyökérrizzel és lombozattal. A gyökéret erősíthető, ha többször átültetjük a csemetét és mindannyiszor visszavágjuk egyes gyökérszállait — kiváltképen a lefelé törekvőket. Ez által új gyökérszállak fakadnak s a gyökéret kiváltképen a földszínek közel fog elterjeszkedni, mert itt a levegőhöz, melegez és esővízhez könnyebben hozzájuthat, no meg aztán táplálékát is könnyebben kapja, mely pedig a felsőbb rétegekben könnyebben felelőzik (mert a trágyában még nincs ám a felvévésre készen), mint az alsó hideg rétegekben.

Megjegyzendő, hogy nekünk mélyebben is lehet ültetnünk, mint a hol sűrűbb köztöttebb a talaj, mert a mi homoktalajunk lazaságánál fogva mélyebb rétegekben is elfogadja a meleget. Egyébiránt nálunk nem tanácsos a gyökéretet közel tenni a földszínekhez, már csak azért sem, mert a kánikula forrósága által könnyen a kiszáradó rétegekben marad a gyökéret, hol pedig nedvesség hiányában rendeltetését nem végezheti, s a fa élvész, a mint mondják kiüsil.

A lombozatra nézve azt kell tudni csak, hogy mindenkor arányban tartandó a gyökérrizzel, azaz ha ezt megmetszetjük, akkor amazt is meg kell metszeni és pedig a vezérhajtásokat valamivel mindig hosszabbra, mint az oldalhajtásokat.

Ezen korszakban történik a gyümölcsfa leendő alakjának megalapítása is a szerint, a mint azt magas, félmagas és alacsony törzsűvé, avagy bármilyen fortélyos alakává akarjuk nevelni. A nemesítés is ezen korszakban történjék, ha az már születése által nem volna az.

A még ekkor ejtett sebek oly kis fölültek szoktak lenni, miszerint elégséges a sebhelyt gondosan simára metszeni, így a hegedés megtörténhetik s mitől sem kell tartanunk. Nagyobb biztonság kedvéért azonban mégis ajánlatos a sebhelyt a tapasztal — (az ojtóvázas erre is jó) — beföldni, mi azért szükségeltetik kiváltképen, hogy a fa kelmele az ad belseje nem érintkezhetvén a levegő- és nedvességgel, a korhadás és odósodás nem fognak bekövetkezhetni.

Megvallom, miszerint a sebhelyek értelmes kezelését gyermekémetől fogva nagyon kevés társaságánál vettem észre nálunk. Ezért könnyű itt megfejteni, hogy miért van a mi szőlőskerteinkben annyira odvas, föloldal — meg a jó Isten tudja — hányféle nyomorúságos kinevezű gyümölcsfa. Itt elégnek tartjuk pusztán a száraz ágakat lefűrészelni s egyebet semmit, — de már arra, hogy a fűrészelés helyét simára metszzen, sőt plane hogy tapasztal behorítaná, rest a mi gazdánk, — a miért van is aztán elég jutalma az egymáshátán levő beteges fák szemlélésében.

Egyébiránt ezen nem is lehet ám igen csodálkozni. Vajjon honnan is meríteni értelmét a helyes és okserű fakeselésnek a mi szerény ismerettel bíró szőlőbuvárunk? — Iskolában nem tanulta, — de talán nem is járt bele. — Neki nem mutatja, nem ma-

ket nyerne, ezen eszméknek örütnék, mikor pedig felbrednek, akkor látják, hogy ezen eszmék rosszak és nem érdemelték meg, hogy őket az egészséges alvástól megfosztásák; a pásztor álmodik a farkasról, a beteg az orvostól, meg a patikáról, a katona a háborúról, a hivatalnok a poros oktákról, a zarnok az özszeűkésről, a tudós a könyvekről, a szerelmek egymásról, a szenteskedő az ördögről, a fősvény a rablókról. Az egyik embernél a szervezet működése élénkebb, mint a másiknál — az ilyenek aztán álmodnak sem nyugszanak, fenhangan beszélnek, szájukat nyitva tartják, kezeikkel hadonásznak; vannak, kik felkelnek, költeményeket, leveleket írnak, sokszor jobban, mint ébren tudnák volna megírni, de az már nehezen hihető el, hogy valaki képes lett volna álomban egy angol levelet megírni anélkül, hogy valaha tudott volna angolul — dacára annak, hogy az álom a legnagyobb költő. Mert például egy a függöny mögött elbújt légy döngése mennydörgésről és esatáról álmodhat, ha az úgy tolla megszur, rablólykosokról álmodunk, a hideg és meleg Szibériába vagy Afrikába visz, ha karunk vagy lábunk súlyed, vagy fejünk a párnáról leestünk, azt álmodjuk, hogy iszonyú mélységbe zuhanunk, vagy ha ingünk szűk gallérját ki nem oldjuk, halálfelelmelet állhatunk ki, vagy egy beeső holdsgár következésében tüzről álmodhatunk.

Körülbelül az álomnak köszönhetjük a lélekéről való első eszméket. Ha az éj csillag megnyezettelvet betakar és testi szemekink a homályban tévedeznek; megnyílnak a lélek szemei és azon csillagok és távol világok felé tekintenek, melyek létünk oly sok titkos problémái között oly nagy szerepet játszanak, — álmodunk és fejtünk egész Olym-

pus, teli mindenféle alakokkal; szellemi tehetségünk emelkedettebbek, az érzés élénkebb, a gondolkodás könnyebb, tekintetünk világosabb, járásunk repülés, erőnk nagyobb határozottabbak és tevékenyebbek vagyunk, mint ébren; szóvalis lélek meg van szabaddalva bilenseitől. Az álom sokszor élvezetet nyújtanak, mily jól érezzük magunkat, ha például szonoklatban megakadunk, ha segélyért kiáltunk és senki sem hallja; ha futni akarunk az ellenség elől és nem mozdulhatunk; ha lefejeznek, vagy valami nagyobb szégyen ér és a felébredésnél azt látjuk, hogy az egész csak álom; vagy mily jól esik régen elköltözött kedvesüket látni? igaz, hogy az álmoskönyvek ez utóbbi álomra ráfogják, hogy ez nemsokára bekövetkező halálunkat jelenti, de mily jól esik ez azoknak, kik már inkább a multnak élnek, mint a jelennek, hogy messziről láthatják Kanaánt, mint a bibliai Mózes.

Igen, az álom az élvezetek közé tartoznak. Igaz, hogy vannak emberek, kik egész életükön át egyebet nem tesznek, mint álmodnak. De tulajdonképen az élet nem is más, mint egy álom, és az ember, mint Pindar mondja, az álom árnyéka. Az élet egy álom és a halál a felébredés pillanata, de már a másik világon — vagy jobban mondva, talán az egész álomnak a vége.

Mi tehát a legszebb álom? A legszebb álom egy szerencsés és boldog élet.

Habina János.

gyaragatja senki. Ha valami helyes tud, azt is csak egyik-másik műkedvelő értelmebb egyéntől leste el. — Ennyi az ő egész tudomány! — A növény életéről fogalma sincs. Akár éhezik, akár szomjazik az a szegény gyümölcsfa, az nála semmi, sőt trágyát az ő számára egy sem visz kosájján.

Az isteni gondviselésnek köszönhetik az árva gyümölcsfák, hogy véletlenül a szőlők közé jutottak egykoron, mert így legalább a szőlő révén mégis csak jutnak egy kis éllel szerhez. Ámde ezért meg néha sokáig is kell várakozniuk, mert a trágya a földszíne szórátván, kell, hogy előbb kilógózzassék, mihez pedig nedves időjárás szükséges. Ha száraz az időjárás, akkor ugyan várhatják táplálékukat!

Azt azonban már tapasztaltam, hogy a csemete első éveiben csak részesül egy-két haltávagyában, — persze az is minden rendszer nélkül van intézve, — de később, mi-dőn már serdül, vagy plane ha már gyümölcsösni is kezd, akkor már Isten ellen való nagy véteknak tartatik egyetlen ágának az eltávolítása is. Ezért van aztán a sokféle alak, mely a súlygyümölcs, mert a korona helyes beosztása, ritkítása, vagy a nap sugarai belül is mindenütt megvilágítsák, szerint-kom nem is tartozik a gyümölcsfakészleés pa-ragraphusai közé.

Hagyjuk csak a gyermeket magára, mennyi mindenféle kinövése leend, a melyeknek áldoztatni csak esni a férj, — míg azok kellő időben eltávolítottán, megmarad-hatna az alany, sőt a nemesítést is könnyű-séggel elfogadhatná!

Vizsgáljuk gyümölcsfaik kezelését a termékesség korszakában.

Vajon mire vall itt az a sok kopasz ág pusztán csak a hegyén himbálódzó szerényke lombzatján? Kétségtelenül arra, hogy észrevette volt a fa az ágnek. Hiszen híres szőlőműves szájtól hallottam e szavakat: „hadd menjen fölfele, van ott neki a legjobb helye”. Ámde jámbor atyámfia, nem jutott eszébe akkor, hogy majd egykoron hogy is fogják arról leszedhetni a termést, meg azt sem gondolták meg, hogy ha a fa nedve kiválóan főnn képezi a fa új részeit, akkor majd az alsó ágoknak nem lesz ám mi-ből táplálkoznia. El is vesznek nálunk az alsó ágak szérgelében — a mit nem is igen bíránk, mert legalább kerül egy kis tűzre-való is a szőlőtől, — ez az ő eljárásuk. Ennek folytán lesz is ám magas törzs, hogy a városból kell létrát vinni ki, ha a koronához akar följutni.

A szőlők is felylőnek, ha vissza nem vágatunk, tehát a gyümölcsfa helyes vissza-metszésével lehet a bajon segíteni. És ez nem is valami örödi mesteriség, csak egy kis jó-akarat meg munkakedv kell hozzá. Egyéb-iránt ha maga nem akarja végezni, hát végeztesse el mással, de aztán ne is sajnáljon érte fizetni.

Kevésíti a szabály, csak a vezérhaj-tások ott kell visszavágni (megmentseni) — ámde rendszeren minden évben — és pedig 1/3-ára (a gyengeség vagy erősség szerint), míg az oldalhajtásokat a látymag-naknál (p. o. almánál, körténél) 3 vagy 4 szemre, a csontármagoknál (p. o. ősz-i és kajszinbaracknál) ellenben 7 vagy 8 szemre.

Ezen eljárás visszatartja majd a gyümölcs-fát a felylőléstől, koronája arányosabb lesz s bőven fog teremni.

Ez az egyik módja különben a fiatal fa terméséidejé siettetésének is!

Végül még a gyümölcsfa életének 3-ik korszakáról, azaz kimerültségének idejében történetül kezelésképp önjait röviden szólni. A gyümölcsfa életének ezen korszakát a körülmények befolyásolják, úgyannira, hogy p. o. egy-nemely vidék 10 vagy 20 évi kü-lönbözet is tesz a fa öreg korára nézve. Eppen úgy van ezen különbség, mint az em-bérnél. Egyik p. o. 70—80, míg a másik már 50—60 éves korában meríti ki termőkép-ségét, vagyis éri el öreg korát. A fiatalokri kivált testi nevelés, a betegesedések, no meg aztán az életmód is szabályozzák ezt.

Kevés különbséget tehetünk tehát e tekintetben az egyik és másik élő szervezet közt, de egyet igen, hogy a gyümölcsfát le-het fejteni, de az embert nem. Hiszen ha ez lehetséges volna, de sokan megvárólólnák ezen kertési operátót.

A kimerült gyümölcsfára pedig ez a re-cept szól: Csontkivétel galyait, a fő-összegeseket távolítsd el, por-hanyítsd meg talaját s adj neki kellő mennyiségű és minőségű táplálékot, úgy megtétted mindent, a mit tehettél.

A gyümölcsfa ezen operáció folytán az ágsontokból új hajtásokat nevel, melyekből csak a korona képzéséhez szükségesek ha-gyandók meg és kezelendők szabály szerint, a fő-összegesek szintén eltávolítandók.

A fa ez által meg van fejezte s még so-káig teremhet és virulhat.

Egyébiránt ezen eljárást kell követni ak-or is, ha a gyümölcsfát át akarjuk másítani, mit akkor követünk el, ha gyümölcsének minőségével nem vagyunk megelégedve, azon megjegyzéssel, hogy az új hajtásokon kell a

nemesítést végezni s a nemes ágakból képezni majdan a koszorút.

A gyümölcsfakészleés paragraphusai köz-öt tartozik még a gyümölcsfa ápolása is.

Beteg a gyümölcsfa, ha élete nem vi-ruló és gyümölcsöt alig képes teremni; ha terem is, annak már minősége elárulja fajá-nak beteges voltát.

Betegségbe ejtik pedig a fát a légkör-i tünemények, az állatok s az ember gondatlansága és könnyelműsége. A szélvész letérleli ágait, a villám lesújtja s néha égési sebeket is ejt rajta, míg a jég-eső leveri leveleit és rúgyeiti. A fa ezen csap-sások által sok kért szenved földfölötti ré-szében, de az alsó rész mégis menten marad.

Az állatok közül csakis a rovarok és lepkek élvezi és hernyói jöhetnek itt szá-mításba, a mennyiben a fa lombzata eledelel annak, hégja pedig nekik tanyázt és szaporító fészekül szolgál, sőt némely hernyó még a fa kelméjébe (fájába) is beveszi magát, azt azt meg átfúrja és csak könnyit a szél-vésznek a letörésben. Mi több, ezen kilyu-kasztás által a levegő bejutását eszközi a hernyó, már pedig annak korhadás és odú-sodás lesz a következménye az esővíz közbe-jöttével.

Ha a fa belseje van megtámadva, ak-or a hernyó sodrony segítségével benne meg-éltendő, a lyuk kitisztítandó, a hibás részek eltávolítandók, mi után a hézag vakolatör-mélekkel betöltendő s kívül fatapaszzal beborítandó, mely ezen recept szerint készül: Vég 1/16 vakolatot, 1/16 fahamát, 1/16 fris tehéntrágyát és 1/16 homokot s mindezt trágyalével vagy szappanos vízzel péppé ke-verendő össze s ezzel a sebt bekötendő.

Füreselés okozta sebhelyet, miután si-mrára metszetted, elég kátránytalan bemázolni. Hogy a fa kérge a rovaroknak és her-nyóknak, avagy a tojásoknak tanyától ne szol-gálhasson, minden mohától, zuzmótól és koszt-ólí vakaróval és görbékéssel letisztítandó s a tisztaság megőrzése szempontjából fris trá-gyalével megmosandó, avagy öszsel beme-szelendő.

Ezen tisztogatást részben csak öszsel, részben pedig január és február hónapokban célszerű már elvégezni.

Tanácsos azonban már előzetesen elpusz-títani a rovarokat és hernyókat — sőt tojásai-akat is. — Jó szolgálatot tehet itt a kátr-ánnygyűri azok ellen, melyek a fa törz-sének mászva jutnak föl a koronához. Ez egy-szerűen úgy készül, hogy kéregpapírral köt-jük körül a fa derekát s azt kátránytál vagy bármilyen ragasztó péppel bekenjük, ezen aztán minden mászó állat megragad. A pép följáratását el ne feleddjük!

Azok ellen pedig, melyek repülés által jutnak föl a fára, nincs más mód, minthogy a hernyókat — fészkeikkel együtt hernyó-zó ollóval — eltávolítsuk, vagy kénmájnál 500-szor annyi vízzel történt hígított oldat-ával befűcskendezzünk elirtjuk. Ezt teszünk p. o. az alma-moly-lyal, mely állandó el-lenségünk, midőn tavasz utóján kopasztja a fa lombzatát, vagy pedig ha beszőtte ma-gát, gubójával együtt távolítsuk el, mi ke-vésbé utalatos munka, mint a hernyót mor-szolni szét.

Azok ellen pedig, melyek a bimbóba rakják tojásaikat, célszerű a bimbókat a kinyílás előtt erős boreczetvel 10-szer annyi vízzel hígított keverékével fűcskendezni be. Végül a gazda könnyelműsége akkor ejti betegségbe a fát, ha p. o. a letört ágat kéleképpen el nem távolítja, s a sebet nem gyógyítja, — míg gondatlansága által ak-or, ha éhezeti a szegény fát, mi által el-gyengíti, a midőn aztán a mindenféle állati ellenség könnyen hatalmába ejti zsákmányát.

Az öszses kezelési szabályok kivonata pedig ez: csemete korában helyesen idomtsd, termő korában okszerínen metszd, vén korá-ban ügyesen fejed meg, — ha megóvod gondossággal a betegesedéktől, vagy ha már abba esett volna, jóakarattal igyekezzel azt meggyógyítani, — úgy megteszed kö-telességedet, a miért gyümölcséved fog nekéd hálás lenni.

Általános szabályok ezek, melyek min-den fa kezelésénél irányadók, pusztán az alak megadásánál vannak a metszésé illetéleg el-térő szabályok. Ámde nálunk — a szőlő-keretekben — csakis magas s legfőbb fél-magas törzsű fafevelések van helye, azért a faalakítás fortélyaira nem lehet czelem sen-ki megtanítani, — mert azt látni is jó ám, — Kit mindazáltal szenvedélye meg erre is sarkalna, az vegye elő a kertészet nemes mesterségéről írott tanításokat, onnan is meg-tanulhatja azt, no meg aztán kérje meg vá-rosonk műkertészét, én hiszem, hogy szives leend ő is a szükséges útbaigazításokat meg-adni.

Zsigmond M. József.

Színház.

Piros bugyellár. — Egy csángó család. — Igmándi kispap.

Vasárnap a „Piros bugyellár” ismert népszínű került színe gyöngye elő-adásban. Csányi Juczika Zsófiájára ismét csak azt kell mondanunk, a mit Finum Ró-

zsjára mondtunk, hogy játékában nem a bírónét, s különösen nem a menyecskét, ha-nem egy fiatal, egy caitalan leányt láttunk, vagyis jobban mondva, láttuk ismét magát Csányi Juczikát annélkül, hogy Török bírónéből csak valamit is láttunk volna. Külön-ben — mint észrevettük, a kisasszony szere-pének jellemével sem volt tisztában; mert az ő alakításában egy tökéletesen csapodár és rossz asszonyt láttunk, ki csak akkor látszik férjéhez hűnek, mikor az éppen mellette van. E felfogás azonban ellenkezik a darab intenciójával, a mely szerint a bíróné egy vig, mulatni szerető asszony ugyan, de a ki azért mindig becsületes marad, s visszatért régi szeretőjéhez is csak látszólag és bosszú-ból — férje vélt árulása miatt — tér vissza, annélkül, hogy ezt szeretné. Ez a bíróné jel-leme, s helyes alakításán ezt következetesen fel kell tüntetni, a mi különösen a szerep-nél nagyon nehéz, s épen ezért nem volt erre képes Csányi Juczika, kinek szárnyai nem nőttek meg még annyira, hogy e ne-hézségeken győzni képes lenne. Dalai azon-ban kitűnően sikerültek. Hadayn (Csillag) is megöltözött, hogy szerepét csak tanulta, de nem tanulmányozta, a minek eredménye azután a helytelen felfogás és elhibázott ra-kiatás lett. Mert Csillag Pál nem egy hetyke, mulatozó és bújást borba fojtó huszár, a milyennek azt Haday festette, hanem egy tel-lyen érző, s erősebb szenvedélyekkel tel-szerelmes, kinek e szenvedélytől a drámai öszszetűközések fokozzák és virárrá korbácsol-ják. Csillagnak ezt az igazi jellemét Haday nem tudta kidomborítani. Egy-két jelenete azonban — mint a légyott is — eléggé si-került, melyek alakításának gyöngösege da-czára is hivatottságot tüntettek ki. Indispozi-tiója következtében ma dalai sem állottak a szokott magaslalon. Bágyoni Török bíró szerepében az öszses szereplők között a leg-sikerültebb alakítást nyújtotta, habár az abszolut bíralatot ez sem állja meg egészen. A többi szereplők is általában véve gyöngék voltak, kivéve Aradyt (Héjas) és Völ-gy Györgyöt (Kapitány), kik eléggé si-került alakítást mutattak be.

Kedden Tövölgyi Bálán jutalmul „Egy csángó család” történelmi népszín-ű adatot oly ekeklly számú közönség előtt, hogy a jutalmazandóknak aligha jutott más-valami osztályrésztül, mint a — deficit. El-hez nem kell kommentár! A darab különben Mária Terézia idejében játszik, s egy osztrák generálisnak a székelységén elkövetett ke-gyetlenségét, és egy székely családnak a csángók közötti bujdosásait tárgyaazza haza-fias irányban és elég ügyes szerkezetben. — Tövölgyiné — a ki a társulat egyik első-rangú és legtehetségesebb tagja, s mint ilyen a legnagyobb mérvű pártolást is megérdemelt volna — Lázár Imréné szerepében dícséret-méltó alakítást mutatott be. Mindvégig hű-vel, érzéssel és találó színezéssel játszott. — Tövölgyi (Lázár) a haza-fias szónoklatokat kifogástalanul szónokolta el; öltözéke azon-ban nem a legsikerültebb volt. Megemlíthetjük még Aradyt (Kaszás) sikerült csángó pa-raszttal; Bágyoni élethű osztrák genera-lisával; továbbá Hadayt (Pali) és Csányi Juczikát (Rózi), kik épen egyéniségükre il-lő szerepetek kifogástalanul alkottak meg. Különben az előbbi vívta ki a „Sűrű seté-tengekben járkálók” kezdetű gyönyörű népdalval a közönség élénk tetszését. Bodrogi Lina kitűnően maskirozott és kedves József császár volt.

Szerdán „Az igmándi kispap” népszínű került színe. A színház kongott az ürességtől, alig egy-két pador volt elfog-lalva, úgy hogy nem csodálkozhatunk azon a kedvetlenségén, mely az előadók játékán előmúlt, s a mely következtében a külön-ben is gyöngé darabot alighogy egészen el-nem ejtették. Tekintve a föntemített körülmé-nyet, mi ezt természetesen taldjuk, s azért nem is rójjuk meg a szereplőket.

Csütörtökön közönség nem léteben előadás nem tartatott. Ehhez nem kell kom-mentár!

Kritikus.

UJDONSÁGOK.

— **A társadalmi élet** annyira elzúllott egy idő óta városunkban, hogy valóban ideje módokrol gondoskodni, mikép varázsoljunk bele egy kis pezsgő vért, melytől lendület nyerjen. Vidéki városok mit nem adnának oly nagyszámú intelligenciáért, minővel mi dícsélkedhetünk, s hová fejleszethetők társa-dalmi, politikai, közéleti életüket, annyi jó-raváló elemmel, mennyivel városunk bír; és mi még sem meggyünk a társadalmi élet vá-ltozatos útjain előre, legfőképpen stagnálunk, ha visszacsépet nem mutatunk. Ideje volna ezen segíteni. A bőjti felolvasások alkalmas helyen és időben, nagyban járulnának hozzá, hogy minden másképp legyen jóvőre. De azt hisz-szük, hogy a felolvasásokat nem volna szak-ban egészen a tisztelt redikolai tanár urak terhelteséül fentartani, hanem úgy kellene azt rendezni, hogy míg az öszses értelmiség engagirozza lenne a felolvasások tartására, — oly helyen tartatnának azok, — hová

nagyszámú, és pedig mindkét nembeli kü-zönsg férhetne, s élvezhetné a változatos és választékos felolvasásokat. Am ezt előre meg-beszélni, s nyílébe sütni kellene, mire nézve kívánatos volna, hogy azok, kik a megpen-dített eszmét pártolándók és életre hívandóknak völk, eszmecserre végezt egymának talákt adjanak, aztán egy felolvasáso-kaik rendező társulatát szervezkedjenek. Felvetütköz az eszmét; — ha életre való — tetest ölt; ha nem az, feledékenység leple rá.

— **Folyó hó 8-án tartott közgazgatási bizottsági ülésben** a következő nevezeteb mozzanatok fordultak elő: Megalakították: 1. A közgazgatási erdészeti bizottság. El-nök: Keresztes János. Biz. tagok: Szeles Kállmán, Muraközy József. Jegyző: Nagy János. — 2. Erdő kihalásai másodfokú bíróság. Elnök: a főispán, akadályoztatása esetében a polgármester vagy helyettese. Rendes tagok: id. Bagi László, Keresztes János, Zimay Károly, Tatay Jenő. Póttagok: Muraközy János, Szappanos István, Györfly Balázs, id. Nagy Lajos. — 3. A gyámügyi és gondnok-sági felelősségek elintézésére alakított bizott-ság. Elnök: Főispán. Helyetteseinek: Pol-gármester. Állandó tagok: Arvaszki elnök, tisztai ügyész, főjegyző. Választott tagok: Mu-raközy József rendes, Laukó Károly ren-des, Zimay Károly póttag. Kinevezett ta-gok: Papp Sándor rendes, dr. Tassy Pál rendes, Tatay Jenő póttag. — 4. Fegyelmi választmány. Elnök: a főispán, akadályozta-tása esetében a polgármester, Leyold Kornél kir. adófelügyelő rendes, Tóth József kir. tanfelügyelő rendes, Reichl Károly kir. főmérnök póttag, Muraközy József rendes, Papp Sándor rendes, Zimay Károly póttag. — 5. Börtönvizsgáló bizottság. Elnök: Lestár Péter polgármester. Tagok: Reichl Károly kir. főmérnök, Zombory László t. főügyész, dr. Kecskeméthy Lajos t. főorvos, Keresztes János és Zimay Károly biz. tagok. — Ugyan-ezen ülés alkalmával Tóth József kir. tanfel-ügyelő ír felhívására Páthy Károly elemi és polgári iskola igazgató úrnak azon kitar-tó szorgalom és lankadatlan buzgósgáért, mely-lyel Kecskemét sz. kir. város népoktatási ügyének föllendülését elősegítette, jegyző-könyvileg elismerését fejezte ki és közönte-tet mondott.

— **Rendőri látogatás.** Folyó hó 14-én a városi alkaptány egy biztos kíséretében meg-látogatta az ipariskolát s ott a kellő, és már-már nagyon is szükségessé vált komoly figye-lmettetést az öszses növendékek előtt kihir-detvén, szigorúan megígérte, hogy ezentúl minden rendetlenkedés, útcai botrány, — mit eddig lépten-nyomon lehetett tapasztalni, — trágár beszédek és dalok, botránközlő magaviselet a közönséggel szemben: a leg-szigorúbban fognak megbüntettetni. Ha ez nemesak ígért és elhangzó szó marad, bi-zonyony nagy jótétemény lesz a közönségre, de különösen ezen iskolára nézve, mely erkölcsi erejével nem lehet képes fékezni e nagyrész-ben vad népseget.

— **Jutalomjátékok.** Folyó hó 24-én Ko-máromi Lajos jutalomjátékú lesz. Szüire-került Orosz Adám (A szerelmes ügyvéd mint orvos” című verses vígjátéka, és „Ro-bin orvos” francia jellemrajz. Az előadás Szathmári Árpád úrnak, a szegedi színház elsőrendű tagjának közreműködésével lesz kapcsolatban. Jutalmazott ez úton is kéri a közönség szives pártfogását. — Kedden pedig f. hó 22-én Csányi Juczika jutalmára „A szegedi kupezs” került színe. Feltezzük a közönségtől, hogy tömeges megjelenésével szerencsételti jutalmazandó.

— **A országos középiskolai tanáregye-sület** helyben tartózkodó tagjai f. hó 16-án a főreálmódban tartott értekezletükön — az egyesületi értesítő felhívására — t. Hanusz István tanár úr id. elsőnöksége által megala-kitották helybeli fiók-egyesületet, mely társadalmunkban is nagy úrt van hivata be-tölteni. Mint halljuk, a fiók-egyesület a közle-dő böjtnen 6 felolvasást szándékozik tartani.

— **A Kecskeméti kör”** tagjai által, az 1883. év decz. 29-én, részben a kecskeméti Casinó könyvtára, részben a kör alapítókégy gyarapítására rendezett bá! alkalommal felül-fizetni sziveskedtek: mlts. Horváth Döme úr 3 frt, Lipthay Pál úr 3 frt, Vámos Béla úr 3 frt, Sárközy Ágnes úrhölgy 2 frt, Sárközy Julia 2 frt, Fót. Illésházy János úr 2 frt, Wittmann Károly úr 2 frt, Györfly Balázs úr 1 frt, Szegedy György úr 1 frt. Öszsesen 19 frt. A bábizottság egy fentisztelt felül-fizetőknak, valamint a Casinó tisztelt első-nökének és választmányának a terem szives át-engedéseért mély köszönetét nyilvánítja. A bábizottság nevében tisztelettel: dr. Horváth Mihály, báib. elnök. Rapsentyi István, báib. ellenőr. Grüber Béla, báib. pénztárnok.

— **A piaci mértékek** ellen újra sok a panasz. Rosszul mérnek, tilos mértéket használnak, és nincs ki rajtaszajja a visszaélés-ben járókat. A rendőrkapitányi hivatalt azon hozzáadással figyelmeztetjük e panaszra, hogy a gabonapiaczm meg mindig vékaszámra megy a vásár, pedig a mértémetékek beho-zatalának immár nyolczadik éve járja.

— **Hamis kártyázás.** Özv. Gáspár Gy.-né bócsai lakosnó f. hó 7-én egy hizott sertést

hozott a hetipiacra, s vele beszélt Farkas Pál 1. tized 43. sz. a. kocsmároshoz, hol csakhamar eladta a dísznót 103 frtért egy kúpeznek, ezt látta a kocsmáros levő Kis Sándor ismert kártyajátékos, s addig oldalgott mellettük, míg a kocsmáros rábeszélésével 68 frtot elnyert tőle. Az eset a fenytő bíróságnak feljelenített.

— **Meghívó.** A „Kecskeméti kör” 1884. évi január hó 24-én esti 6 órakor szokott helyiségében közgyűlést tart, melyre a kör tagjai tisztelettel meghívottak, és tekintettel a fontos tárgyra: minél nagyobb számban való megjelenésre kéretnek fel. — Budapest, 1884. január 15. Horváth Ádám, alelnök.

— **Öngyilkosság.** Német Lajos pesti születésű s a helybeli pénzügyi bizottsághoz besorozott pénzügyér f. hó 18-án hajnalban saját szolgálati fegyverével — eddig ismeretlen okból — magát föbelötte, s azonnal szörnyen halt.

— **A helybeli kereskedő kaszinó** báija tegnap tartott meg az Olvasókör helyiségében. A bál szép közönséget vonzott össze s minden ízében sikerült.

— **A korcsolyasport** barátainak a bekövetkezett változó idő legkedvesebb időtöltését rabolta el; a jég kristálytűkrén — ott, hol a pajzán vig kedvnek annyi nyilvánulását láttuk — most víz van. De lesz még borúra derű.

— **A kereskedő ifjak egyesülete** által tervbe vett bál — mint halljuk — az ideai farsangi évdaró felmarad.

— **Lopás.** F. hó 18-án virradóra özv. Biró Györgyné 5. tizedbeli lakosnő házának udvarán lévő állványt eddig ismeretlen tettesek többféle élelmiszereket tolvajoltak el.

— **A mint a helybeli** zenede igazgatóságától értesültünk, legközelebb egy élvezetes estélynek nézünk elébe, a menyiben a fiatal intéző, már is szép haladást tanúsít növendékei, az első felvbeni előmenetelüket be fogják mutatni. Ez alkalommal egyáltalán értesítjük a tisztelt szülőkét és zenebarátait, hogy növendékek még bármely időben felvétetnek.

— **A lámpavilágítás** csak nem akkar jobb lenni, sőt bizavást elmondhatjuk, rosszabb a múlt évinél. Sárga pislogó fény sugárzik napokként az útcai lámpákból, bizonyosságként, hogy rossz a világítószér. A rendőrkapitányi hivatal bizony meglehetné, hogy a bérli petroleum készletét vizsgálat alá vonatná — ha másért nem, azért is, hogy a rossz világításért kiadott sok pénz egy részecské birásgképpen itt maradna.

— **Felolvasás.** A helybeli jogakadémia „Jogi Önképzőköré” e hó 13-án tartotta meg Január havi nyilvános felolvasó ülését szép számú előkelő közönség jelenlétében. Első felolvasó volt Dr. Romoeca Rezső jogakadémiai tanár „A zsidók közérköri helyzete és jogállásáról” című értekezésével, melyben rendkívül érdekesen fejtegette a zsidók középkori jogállását, a magyarországi zsidók viszonyait tárgyalván, meggyőző bizonyítékokkal mutatta ki a magyar népek folyton létezőt jözan mérsékletét és humanitását a zsidókkal szemben. A kitünően sikerült felolvasás élénk tetszessel fogadtott. Második felolvasó volt Steiner Gusztáv IV. é. joghallgató „A francia büntető eljárás” című értekezésével, melyben a francia büntető — különösen pedig az esküszéki eljárás — esetelvé, fölűntette annak jelentékény hibáit és árnyoldalait, s beható bírálati indoklás után kijelentette, hogy csatlakozik a jogtudósoknak a franczi büntető eljárást elutaló nézetéhez. Az alapos képzettség és tanulmányozást eláruló kitünően sikerült fölolvasás megérdemelt tetszést aratott.

— **Nyilvános számadás.** A kecskeméti „Olvasókör” által 1884. évi január 12-én sajtó pöntára javára rendezett bál alkalmával bevétel volt, felülfizetésekkel együtt: 150 frt 40 kr. Kiadás volt összesen: 110 frt 84 kr. Maradt tiszta jövedelem: 39 frt 56 kr. Felülfizetni sziveskedtek: Elbogen Lajos 40 kr., Brust Herman 1 frt, Katona Zsigmond 1 frt, Pócsy György 1 frt, Dr. Szeles József 1 frt, Vámos Béla 1 frt, Wittman Károly 2 frt, Dömötör Sándor 3 frt, Dr. Szabó László 1 frt, N. N. 5 frt. A midőn e kimutatást közölti szerencsének van, fogadják az igen tisztelt felülfizetők, úgy a bálj jegyek elárúsítását sziveségből ellállalt Katona Zsigmond és Molnár János gyógyszerész urak, a Dömötör és Vessey czég, valamint annak este a bál alkalmával történt elárúításánál működött Dékány Mihály és Pulai János urak, s végre a bárendezői teendőket végzett ifjak az egy-let forró köszönetét. Dömötör Károly, olvasóköri elnök.

— **Bákrónika.** A tánczedvelő fiataloknak kevés farsang nyujt annyi életet, mint az idei. Eddig több zártkörű táncvígalmom kívül megtartatott a hó 29-én a Kecskeméti kör báija, f. hó 12-én az Olvasókör sikerült báija, tegnap 19-én a Kereskedő kaszinóé, szombaton 26. lesz előre láthatólag az évad legsikerültebb táncvígalmaja: a játékosnő nyögylet báija, febr. 2-án a Gazdakör báija, febr. 6-án lesz tisztj bál, majd következnek az agglegények báija, s végre a műkedvelői zenekar által rendezendő két kaszinói estély.

— **Felhívás.** A helybeli Gazdakör báija, a mely f. é. február 2-án fog megtartatni, a meghívók már szétküldettek. Miért is mindazok, kik tévedésből e báira meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak, jelentkezzenek alóiróttat a gazdakör helyiségében (Olvasókör külső része) naponként este 6 óratól 7-ig. Kecskemét, 1884. jan. 17. Kovács Sándor, b. elnök.

— **Az „Olvasókör”** helyiségében 1884. évi január 27-én d. u. 4 órakor a bál alkalmával megmaradt darab gyertyák s a mult 1883. évi hírlapok árverés útján eladatnak. Felhívjuk rá az érdeklődők figyelmét.

— **Meghaltak** f. hó 11-től 17-ig bezárólag. 11-én: Kálmán Mihály leánya Sára 7 éves, torokgyík; Szijártó Ferencz rokkant honvéd 64 éves, végelgyengülés; Vincze Ferencz földmives 59 éves, gümökör. 12-én: Balázs Ilona özv. Almásy Józsefné 70 éves, végelgyengülés; Varga József fia László 2 hónapos, sorvadás; Nagy István leánya Erzsébet 1 hónapos, görös; Szabó István fia István 5 hónapos, idétlenség; Nagy Ferencz nőtlen hasonbótló 46 éves, gümökör. 13-án: Sándor Éva özv. Losonczy Istvánné 80 éves, végelgyengülés; Csendes Lajos gazdálkó nő 52 éves, gümökör; Nagy Sándor keresztetlen leánya 2 óras, idétlenség. 14-én: Szabó Sándor halvaszületett fia; Zabreczki Károly nőtlen gulyás 25 éves, sérv; Zodi Kovács József fia József 1 hetes, görös. 15-én: Márki István nék kertész 40 éves, légerekedés; Almási János fia Ambrus 2 hetes, tüdőhurut; Banó Mihály leánya Juliánna 3 hetes, sorvadás; Tanti Erzsébet özv. Sárosy Mihályné 81 éves, végelgyengülés. 16-án: Hannover Dávid leánya Emma 7 hónapos, tüdőlob; Györe Eszter Vida Józsefné 30 éves, gümökör; Juhász Imre leánya Juliánna 7 hónapos, görös; Hegedűs Gábor fia László 8 hónapos, görös. 17-én: Farkas János leánya Erzsébet 5 hetes, idétlenség; Virág István leánya Ilona 1 1/2 éves; Szurok György fia György 1 1/2 éves, torokgyík; Bakó Mihály fia János 4 éves; Szántó István leánya Judith 5 éves, torokgyík; Benedek Imre özv. iparos 76 éves, végelgyengülés; Nagy Imre fia Géza 5 éves.

ÜZLET.

Kimutatás a kecskeméti kereskedelmi iparhitelintézet és népbank decz. havi forgalmáról.

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes entries like Pénztárállás november hó 30-án, Váltó visszafizetésekből, Folyózámlák után, Különféle telepítvények után, Kamatok, Díjak, Kereskedelmi kamatok, Átirási díjak, Nyugdíj-alap számlára.

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes entries like Váltó lezárolásra, Folyózámlákra, Különféle telepítvényekre, Időközi kamatok, Üzleti költségekre, Üzleti tiszteletdíj és tiszt. fizetése, Összesít részvényekre, Jövedelmi adóra, Állami illetékek betétek tökéstett és kiűz. időközi kamataira.

Sertésvásári jelentése

az első magyar sertésvásárló és kölcsönlő legező részvénytársulatnak.

Table with 2 columns: Description and Price. Includes entries like Budapest-Kölyöng, Heti átlagárak, Helyi állomány, Sertésfajták, Elhajtás, Elhajtás: Fevidékre, Beszbe (m. h. 180 db), Csuhoragzsa, Bodenhachon at, Ruttkán at, Délmentésországba, Budapesti fogasztás, Kültelki, Kőhányai szalonások, Az össekötő vaspályán, Magyar államvaspályán, Marad állomány.

Table with 2 columns: Description and Price. Includes entries like Tiszta búza métermázsánként, Kétszer, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Köles, Szén, Szalma.

Szerkesztői üzenetek. M. L. úrnak. Helgen. Versében van érzés és némi költői lendület, de a túlygőne szerkezet és tökéletlen forma miatt nem közölhető. Sz. László úrnak. Erzsébetjelen. A lap küldése iránt intézkedtem. Igéretet beváltására pedig számítok. A zsinéti úrnak. Helgen. Jutalom játékok alkalmára jól esnek önöknek egy kis reklam lapunk részéről, s mi szivesen nyitnánk tért, de az a mód, melyen tudomásunkra hozzák a jutalomjegyeket, erre nem alkalmas. Kérjük annál fogva, hogy a kínok lapunk jóakarattal felhívására szüksege van, sziveskedjék ezt a szerkesztőséggel alkalmas időben tudatni.

Felolós szerkesztő: BOÓDOR SÁNDOR.

150 darab harci kanári madár

csengő-, görög- és fülemüle-versű énekléssel (Glocker, Roller und Nachtigalsschlager) érkezett és eladásra ki van állítva a TOMASKÖLÉ vendégloben 4. szám alatt. Sondermann, madárkereskedő Harcból. Csupán 2 nap lesz itt kapható.

HIRDETÉSEK. Hirdetmény.

10,000 pár finom és elegáns olajnyomatú képek, alkalmas minden szalonba.

Finom, szép és elegánsan elkészített valódi mosható aranyrámákkal együtt. Minden fajtájú szent-, táj-, genre és vadászképek.

Table with 3 columns: Szent képek, Szent képek, Arcz képek. Lists various religious and landscape images with prices and descriptions.

„Háziboldogság” finoman üvegre festve igazi mosható aranyrámába, németül vagy magyarul darabja 230.

Ablak-Carnissok tetszészerinti hosszúságban finoman és elegánsan kiállítva még pedig (1. sz. párja 2 frt 50 kr.) — (2. sz. párja 3 frt 50 kr.) — (4. sz. párja 4 frt 50 kr.)

PFÁHN KÁROLY és FIA

tűkör, kép, aranyozó árúk és aranyléc gyára VÁCZON, (Budapest mellett.)

Advertisement for 500 Töltő-géppel, featuring a large '500' and 'TÖLTŐ-GÉPPEL' text, with detailed descriptions of the product and its benefits.

Advertisement for Arverési hirdetmény, including details about a public auction and the names of the organizers, Szappanos Sándor and Gáll Ferencz.

Advertisement for Lakás-kiadás, offering a room for rent in Csongrádi-nagy-útcában, 117. szám alatti házban.